

SZERETET

Havonként megjelenő társadalmi és vallási képes folyóirat,
melyben mindenekelőtt a kisujszállási reformált egyház hiveihez, de más
helyeken lakozó embertestvéreikhez is szólnak

TÖRÖK IMRE és NAGY ISTVÁN kisujszállási ref. lelkipásztorok.

III. évfolyam. 5-ik szám.

MÁJUS hónapra.

1908. év.

Illésy János.

1792. április 3—1867. június 16.

Mikor ezelőtt harmadfél esztendővel a »Szeretet«-et megindítottam, egyéb fontos célok mellett azt is céljául tűztem, hogy városunk-egyházunk jeleseinek emléket felujtóm, vagy bevésem a szivekbe-lelkekbe. E végre igyekeztem ábrázolatukat előkutatni, meg aztán írni dolgaikról. Efféle kutatásom eredménye az az arckép is, mely városunk egykori dicsekedésének: Illésy Jánosnak arcvonásait tárja elénk. Én nem ösmerhettem; hiszen még én bölcsőben sem feküdtem, mikor az ő koporsófedelét lezárták. A kik ösmerték, azt állítják, hogy igen jó ábrázolat az arckép, melyet most közreadunk.

Hogy ki volt Illésy János, a városunk polgárai között tavaly szétosztott füzet, melynek címe: »A kisujszállási Illésy család életrajza,« — magyarázza.

1834-ben már országgyűlési követ, kit midőn küldői egy szabadszellemeű nyilatkozatáért az országgyűlésről visszahívtak, nem kisebb ember, mint Kölcsey Ferenc, a Hymnus költője, írt hozzá bucsu-iratot, melyet 70 követtársa is alájegyzett.

Majd újra követ lett 1848-ban, aztán kormánybiztos s a hétszemélyes tábla bírája, Deák Ferencnek a haza bölcsének benső barátja

Én ez utóbbit tartom a legfényesebb dicsőségnek. Ez volt Illésy János!

De volt más is: hazájáért halálra ítélt honfi. A halálítéletet ugyan átváltoztatták 10 évi várfozságra, 5 évet el is töltött a rabságban, boldogan és büszkén hordva láncát — ekkor kapott kegyelmet; hazajött ide kisujszállási kun népe közé s itt temették el nagy siralommal a kunkapitányt.

Őrizd emlékét kisujszállási kunmagyar nép. Őrizd emlékét s nyomdokát kövesd.

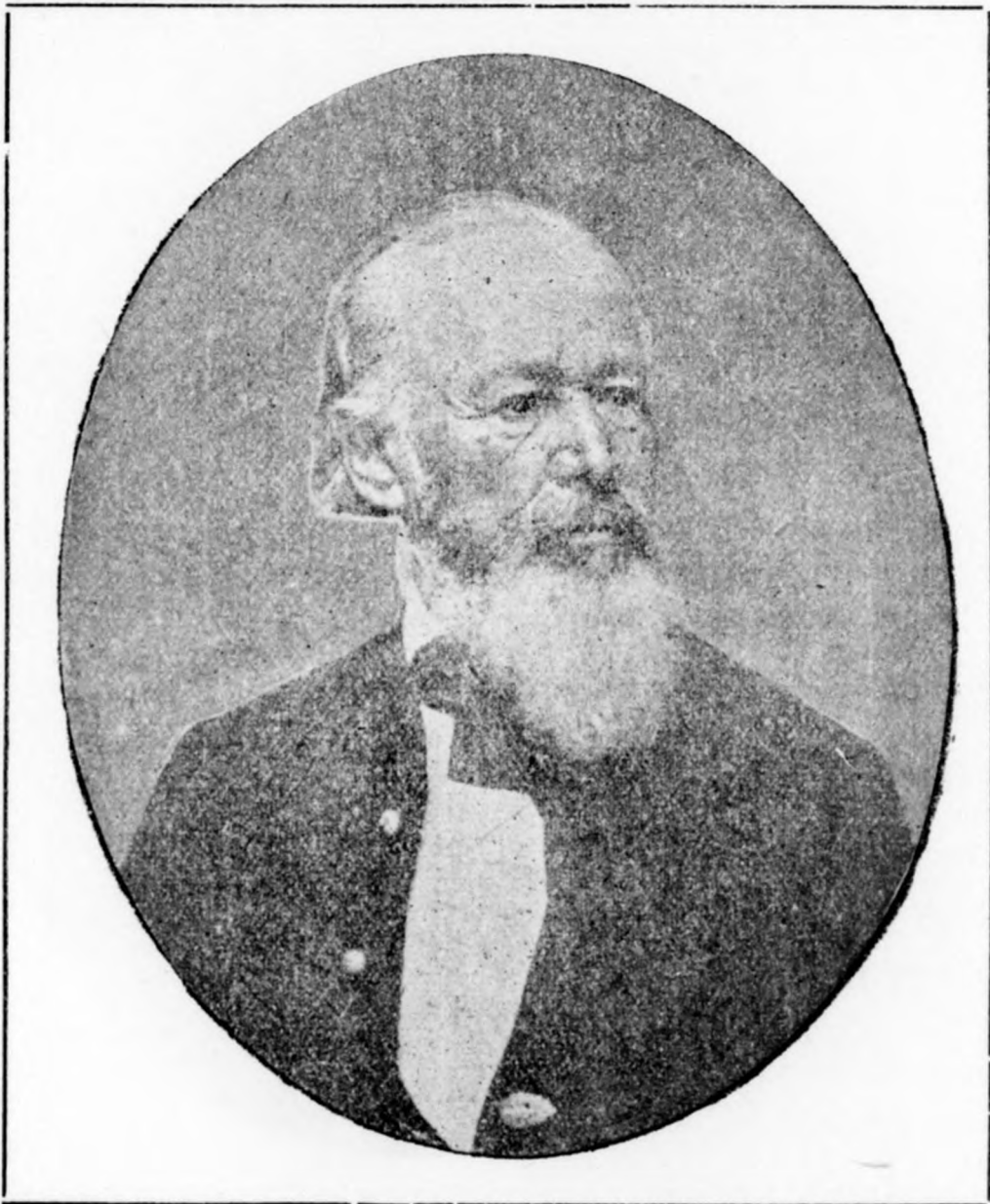
»Nép, mely dicsőt magasztost így magasztal,
Van élni abban hit, jog és erő!«

Tanuljunk a kihalt dicsők példáján hazát, várost, közérdeket szeretni, eszményeinkért tünni, szenvedni.

Illésy János emlékezetet érdemel.

Aki pedig csak magának-magáért élt, megérdemli, hogy sirját ne csak az ember, de még a madár is elkerülje!

T. I.

A mi ünneplésünk.

A keresztyén világnak ünnepei két forrásból erednek, u. m. Isten rendeléséből és az egyház intézkedéséből. Isten rendelte a szombatot, melynek helyébe a keresztyén egyház a megváltás nagy tényeire — (feltámadás, Szentlélek kitöltetése) — emlékeztetőül a vasárnapot tette. A keresztyén egyház annak a végtelen hálának kifejezésére, melylyel Szabadítójának tartozik, szervezett ünnepeket; ezeket hívjuk sátoros, vagy nagy ünnepeknek. Egyházi rendtartás szerint ünnepeljük meg a Jézus születését, halálát, feltámadását, mennybemenetelét és a Szentlélek kitöltetését.

Amikor Isten az első ünnepszentelést meghagyta, annak módját is megjelölte e parancsolatban: »Ne tégy akkor semmi dolgot!« Annak a testi munkának a szünetelését parancsolja Isten e tilalomban, amely munkának a célja a pénzszerzés, vagyongyűjtés, földi javainknak, a gazdagságnak a szaporítása, — amely munka ennél fogva — könnyű belátni — a léleknek küzködésével, nyugtalanságával jár együtt, úgy hogy a lélek ennek következtében nem lehet Istenre függesztve, nem szakadhat ki egy percre sem, sohasem a földi lét köréből, nem emelkedhetik abba a tisztább, boldogabb, abba a szent szellemvilágba, Isten országába. Mert úgy igazolja az élet, amint a Jézus mondja: »Senki nem szolgálhat két urnak. — Nem szolgálhattok Istennek és a világi gazdagságnak.« (Máté 6: 24.) »Mert — ezt is tapasztalhatjuk — ahol vagyon a ti kincsetek, ott léssen a ti szívetek is.« (Máté 6: 21.) Addig, míg abban fő a fejünk, míg tépelődünk, hogy ezt a dolgunkat

hogyan intézzük, ezt a munkát miképen végezzük, egyáltalában sorsunkat mi módon intézzük, hogy minél több hasznunk, nyereségünk legyen, vagyunk minél inkább nőjjon, — addig úgy-e mindenki tudja: alig jut eszünkbe az Isten, alig tud lelkünk foglalkozni a néki valókkal, — jóllehet aki minden dolgát Istennel végzi, nevének segítségül hívásával és hálaadással, annak még földi dolgai is jobban mennek véghez. De hát hiába, mi emberek erre képesek nem vagyunk, vagy legalább igen kevesen.

Már most tehát, ha valaki ünnepnapon is dolgozik, végzi földi munkáit, jár az ő ügye-baja után: nagyon természetes, hogy annak a lelke ünnepnapon sem pihen, nem gondolhat Istenre és az ő dolgaira, nem élhet az a lélek önmagának és Istennek. Nemcsak, de mivel alig lehet olyan türelmes, csendes, jámbor lelkületű ember, akit a földi dolgokban való forgolódás közben előjöheto igen sok kellemetlenség türelméből ki nem hozna; és mivel kedvetlenségek az ünnepeken végzett munka közben is fordulhatnak elő: a bosszankodás, a magasabb fokon a kitörés, majd még feljebb az Isten és ember káromlás a testi-lelki pihenésre rendelt ünnepeken még nagyobb botránkozás, még súlyosabb vétek.

Mint hogy pedig a mindennapi, a hétköznapi életben van elég fáradság, küzdelem, tusakodás, melyekben ráradik lelkünkre a földnek sok szennyje pora; van sok botránkozás, melyek a lelket mindig inkább elvonják Istentől, el annak rendeltetett hazájától: még ha Isten nem rendelt volna is, nekünk magunknak is kellene ünnepnapokat rendelnünk, miken testünk-

lelkünk megpihenjen; a lélek elszakadjon a földi világtól, lerázza magáról a földi porát: gondot, aggodalmat, hiúságot és foglalkozzék a mennyei-ekkel. De isteni parancs, Isten akarata is ez, mert lelkünk az ő lelkének egy szikrája; megkívánja tőlünk, hogy azt a lelket ezen isteni származásának megfelelően gondozzuk.

Hogy aztán vannak, akik az ilyen beszédeket feleslegeseznek mondják már azért, mert szerintök nincs lélek, csak test, — ez már nem az én bajom. Ha valaki tetszik önmagának abban a meggyőződésben, hogy ő nem ember, hanem oktalan állat, barom, én az ilyen embert az ő kedvtöltésében nem háborgatom; én az ilyenekhez nem is szólok, hanem szólok az olyanokhoz, akikből még nem halt ki az emberies gondolkodás, csak a kor szelleme, iránya, az általános szokás, közgondolkodás megtévesztette őket, hogy úgy mondjam: ezeknek hatása alatt megfélelkeztek magokról; de a jószívűből fakadt jó szónak meghallgatására van bennök hajlandóság.

Nagyon szomorú ünnepeink vannak nekünk magyaroknak, szeretett atyámfiai. Az az, hogy ha egy angol, vagy amerikai, vagy svájci, vagy hollandus ember járna köztünk vasárnap és ünnepnapokon, bizonyosan ezt mondaná: »A magyaroknak nincs ünnepe, ezek nem ismerik, mi az ünnep.« Mert míg vasárnap, sőt még sátoros ünnepeken is az a kevés számú ember templomban van: az éneklés, prédikálás, szóval az isten tisztelet alatt hivatalokban dolgoznak, pereskednek; kereskedésekben adnak, vesznek; piacok, vásárok zsibongása, kora reggel dobzó emberek trágár nótája, vagy Istent káromló szava hallszik; éneklést, imádkozást, prédikálást teherrel rakott

szekerek dübörgése, zörgése zavar és háborítja meg az Istent kereső lelkeket; Nagypénteken láttam, hogy építkezést folytattak, Husvét első napján hallottam, hogy szántottak.

Hát az igazság ugyan az, hogy a keresztyén embernek egész élete szakadatlan ünnep; az az — elmélyedés Istenbe, az ő nagyságos dolgaiba, még földi munka közben is az ő róla való elmélkedés; így tehát egy megszűnés nélkül való istenitisztelet. De mert földi életünk szükségéért folytatott nehéz munka ebben minket gyarlóságunknál fogva minduntalan megzavar, hogy ottan-ottan lelkünk egyensúlya, békéje, nyugalma, esendje helyreálljon, visszaszálljon: ezért feltétlen szükség van az ünnepekre, az ünnepek megülésére, legalább is a hét egy napjának, a vasárnapnak megszentelésére. És én nem tudom elképzelni az olyan embert, akinek ünnepe soha nincsen másképp, mint-hogy annak a szive-lelke olyan nagyon szegény, nagyon üres, sivár lehet, mert a léleknek az éltetője nem földi, nem anyagi, nem vagyoni dolog, hanem szellemi; ha tehát szellemeket a léleknek soha nem juttatunk, az lassankint elsorvad épen úgy, mintha a vérkeringést testünk valamely tagjától elzárnánk, az is lassan-lassan elhalna.

De még azt is mondom, hogy az ünneplés, az az vasárnaponkint a testi és lelki feltétlen nyugalom, teljes csend, pihenés még földi dolgainkra is hasznos; mert mind magunk, mind barmaink ujult erővel tudnánk dolgozni egy napi pihenés után és helyre pótolnánk az egy napi veszteséget. Lelkünk, az emberi szellem pedig, ha egy napot pihen, bizonyosan jobban, frisebb, elevenebb erővel dolgozik, számít, tervez, rendezkedik a következő hétre, mintha agyunk vasárnap

is, tehát pihenés nélkül lázban ég megfeszítve emésztő munkát végez.

És nekem, amikor az ellenkezőre példákat tudok, ne mondja senki, hogy nem lehet elvégezni a munkát, ha vasárnap nem dolgozunk. Ott van Angolország, ennek fővárosa London, közel 6 millió lakossal, tehát mintha az egész Magyarországnak csaknem $\frac{1}{3}$ -ad részét egyetlen városba gyűjtenék. Ellehet képzelni: micsoda tengermódjára hömpölyög ott a nép egész nap. És ez az irtózatos népe-ségű város vasárnap olyan, mint egy temető: csendes, néma. Emberek visszavonulnak házaikba; vonatok megszűnnek, gyárak megállnak, korcsmák, vendéglők bezárva. Csak akkor indul meg újra a népáradat, amikor a harangok megszólalnak és mennek a templomba. Egy városunkbeli embert hozhatok fel bizonyosságul. Azok közül, akik a múlt évben Amerikába vándoroltak, irt ezelőtt pár hónappal egy atyánkfia hozzánk levelet. Ez is azt írja Amerikáról, annak népéről, hogy az annyira megtartja a vasárnapot, hogy sehol semmi munkazaj, lárma nincs; szekereket dologra menni nem láthatnak, hanem igen olyan szekereket, melyek a tanyai népet viszik be a városba templomba. — Ez az atyánkfia is felsóhajt, vele én is, hogy — ugymond ott Amerikában, ahol a világnak minden részéből vannak emberek, legvallástalanabb a magyar. Ez a vallástalanság az, mely mentséget keres a vasárnapi munkára, mert amely nép nálunk is vallásosabb, az itt sem dolgozik. Az én első szolgálati helyemen a nép hitt a szavamnak, hajtott sok rimánkodásomra, elhagyta a vasárnapi munkát teljesen. És mikor évek múlva kérdezgettem őket: »Hát aztán van-e a vasárnapi munkaszünetből hátrama-

radás? nem lehet-e elvégezni a munkát 6 nap alatt?« — mind csak azt felelte: »Még jobban, mint ezelőtt!« t. i. míg vasárnap is dolgoztak.

Természetesen az ünnep szentelés nemcsak munkaszünetből áll. Ha valaki csak azért nem dolgozna vasárnap, hogy hivalkodjék, a férfi ember korcsmákat, vendéglőket járjon, az asszonyok, leányok szép és ékes ruhákba felöltözködnek, hogy láttassanak, — bizony ez is az elmuló jók keresése, a testnek és világnak való szolgálat és nem Istennek; következésképp nem ünneplés. Aki valóban ünnepelni akar, az imádkozik és elmélkedik. Nem mondom, hogy kizárólag csak a templomban lehet Istennek szolgálni, lelkünk javát keresni. Mert hiszen érezhetjük magunk is, hogy tudunk imádkozni nagy lelki gyönyörűségünkre aképen is, amint Jézus mondja Máté 6: 6. versben: »Mikor imádkozol, menj be a te titkos házádba és ajtód bezárolva, imádjad a te Atyádat, aki titkon vagyon. És a te Atyád, aki reád néz titkon, megadja néked nyilván, amit tőle kérsz.« Azonban azt még sem tudom megérteni, hogy tud meglenni valaki egész életében úgy, hogy templomba ne menjen. Valami érthetetlen érzésnek kell lenni az olyan embernek a szívében, aki évről-évre, csak egy nagy ünnepen is el nem megy a templomba. Mintha az Istenre és arra a templomra haragudna. Mert hiszen azt kerüli az ember, akire annyira haragszik, hogy szemével se nézheti. Azért mondtam fentebb, hogy nagyon üres, sivár lehet az olyan embernek a lelke, akinek soha nincsen ünnepe. Az üresség pedig olyan félelmesen sötét.

A vasárnapon kívül levő ugynevezett nagy ünnepeket — már említettem — váltságunk nagy tényeinek az emlékezetére, tiszteletére az egyház rendelte. Ezek, ha gondolkozunk felette, olyan megkapó szép összhangban állanak azon időszakokkal, melyben vannak.

Karácsonkor várjuk a gyermek születését, aki mindnyájunké. Előtte a hívő lelkek olyan szent várakozással teljesednek meg, mintha csakugyan most is születés lenne. Mikor pedig gyermek születését várjuk, akkor ugy-e olyan csend, némaság van, hogy még a lélekzetünket is visszafojtjuk. A Karácson idején ilyen felséges szent csend, nyugalom van a földön.

A többi ünnepek idején, összhangban a lelki halálra elkövetkezett új életre, a természetben is megújulás; néha már Virágvasárnapján is virágok, Husvétkor a föld egész színének megújulása; Áldozó csütörtök és Pünköst ünnepén már teljes pompájában az egész természet, mintha a megnyílt mennyország árasztotta volna reá minden virágát, mintha a Szentlélek szállt volna le újra a földre, aminthogy csakugyan is az Urnak lehellete kelti életre az alvó földet. És a viruló természetben minden nap ünnep; imádság benne a virágok illata, ének a madarak zengése.

A mi ünneplésünk pedig ha van is, legfeljebb külső pompában áll. De ez sem nem istentisztelet, sem nem lelki pihenés.

Nagy István.

A nagy kérdés.

A cseléd és munkáskérdés ez. A melyről amiket itt írok, válaszul is írom egy

névtelen levélre, amit hozzám egy munkás ember írt a »Szeretet« mult hónapi számában »A keresztyén emberbaráti szövetségről« című cikkemben e kérdéstről mondottakra Viszont hogy én névtelen levélre válaszolok, ezt azért teszem, mert a levél bár keserű hangon szól de nem személyeskedik, hanem ezt a nagy kérdést tárgyalja. Tehát elvi kérdésről, szerencsétlen, kinok közt vajudó társadalmunknak egy kérdéséről lévén szó, ha a levélre válaszolok is, de a kérdést tárgyalom.

Azon kezdem beszédemet, hogy mindjárt megnyugtadni próbálom a levélíró azzal a felvilágosítással, mely szerint félreértés az, amely őt elkésérette és a tollat kezébe adta. Félre értette, mert még a szavakat sem jól olvasta említett cikkemben a levélíró. Nevezetesen én ott ezt írom »E sok baj, a megoldásraváró égető kérdések közt nincs nyomasztóbb, mint a munkás és cseléd kérdés. . . . Ez egy olyan fekély stb.« Tehát a munkás és cseléd kérdés a fekély az én írásom szerint; az az olyan, mint a fekélynek nevezett seb a testen, melyet begyógyítani nem lehet, mely mindig eleven, mindig vérzik, mindig fáj. A levélíró pedig azt mondja, hogy én ezt állítottam: »a munkás és cseléd fekély a társadalomban.« Kérem azért: nézze meg a levélíró a »Szeretet« ápril hónapi számát; a 2-ik lap 2-ik oszlop 2-ik kikezdés 6-ik és 8-ik sorban meglátja, hogy úgy van, ammint én mondom, tehát ő tévedett. Én a munkás és cselédkérdést neveztem és nevezem fekélynek, nem pedig a munkásokat és cselédeket. Ez pedig nem egy. És mikor ezt kijelentem, ha csak felvilágosító választ kellene adnom, nem volna szükség többet mondanom. De mindazért, mert értem és érzem azt a keserűséget, amely a munkás emberek és így a levélíró lelkét is megtölti, tehát lelkemen fekszik, hogy

nyugtatgassam mind őt, mind osztályostársait; mind a tárgy, a kérdés fontosságáért szólok mégis egy két szót. Azonban előbb magam igazolására megállapítok a levélíró és a vele egy gondolkozáson levők számára egy tényt.

A hivatolt cikk által sértve érzik magukat a munkások és cselédek; következésképpen el vannak ellenem keseredve. — Tehát célhoz értünk. Az igazság nékem ki van szolgáltatva. Mert ugyanis hallják meg azt a munkások, hogy a tél folyamán arról értesített engem valaki, hogy én rám a gazdaközönség rettenetesen haragszik, mert a mult esztendőben tartott egynehány prédikációm után azt itélik rólam, hogy én socialista vagyok, a szegénységet izgatom, lázítom, »uszítom« a gazdagok, a gazdaközönség ellen; keztem fogtam a szegényekkel, hogy azokat a magam részére megnyervén, valami hatalomra, meg nem tudom én mire tegyek szert ebben a városban; tán még attól is félt az illető, hogy én, mint Dózsa György parasztlázadást tervezek és vezetek a birtokosok ellen De legalább is olyan socialista agitátorfélének gondolt, akit »a központból« küldtek ki szónoklatok tartására. Egyszóval tavaly (állítólag) elváltak ellenem keseredve a gazdák; most elvannak a munkások, a szegények.

Mi ebből a tanulság? Mit lehet ebből kiokoskodni? . . . Azt, hogy én szeretem az embert, szeretem a gazdagot, szeretem és sajnálom a szegényt, de legjobban szeretem az igazságot; sőt azt mondhatnám, hogy e földön emberek előtt ismeretes dolgok között voltaképpen egyedül az igazságot szeretem; még magamnál is jobban szeretem; annyira szeretem, hogy amikor az igazságról van szó, elfelejtkezem arról, hogy az én meg a családom érdeke hallgatást, vagy épen ide, vagy oda való kacsintgatást diktálna és tűzön-vizen, mellöz-

tetésen, bántalmaztatásokon, üldöztetésekben át, életben és halálban követem az igazságot, és mindig csak az igazságot, akár kedvez, akár nem, akár tetszik, akár nem az az igazság egyik vagy másik embernek, egyik vagy másik társadalmi osztálynak, egyik vagy másik érdekcsoportnak. Látja kedves atyámfia! Vannak vagyonuknál, állásuknál fogva független emberek. Még ezek is azt teszik, ha a közéletben szerepelni akarnak, hogy mivel társadalmunk pártokra van szakadva, mindig csatlakoznak vagy egyik, vagy másikhoz, a melyiknél az ő saját érdekeiket, céljaikat inkább elérhetőnek látják, (mert ne gondolja azt kigyelmed, hogy valamelyik ilyen szereplő ember, még akár az a nép javát hangoztató socialista agitátor is, a közjóért dolgozna); annak a pártnak hizeleg, annak minden hibáját elnézi, takargatja, szépítgeti, mert ő is részt vesz benne; a másikat pedig ócsárolja, gyalázza, abban semmi jót el nem ismer. Azok az emberek pedig, akik vagyon és független állás nélkül akarnak, vagy kénytelenek a közéletben szerepelni, egyebet sem csinálnak, mint folytonosan azt lesik: merről fúj a szél, hogy annak irányában gyorsabban haladhassanak. Egyik keresi a népkegyét, az az keresi a népszerűséget, lesi a hatalmasok mosolyát; avagy egy és ugyanazon ember megteszi mindakettőt sokszor egyszerre is; hizeleg a népnek is, hajlong a hatalmasok előtt is; aztán ha valamelyiknél és valamelyik által céljait elérte, a másiknak hátat fordít. Nagyon természetes, hogy az ilyen ember minden egyebet csinálhat, csak az igazságot nem követheti. Mert igazságosnak lenni e földön annyi, mint szerencsétlennek lenni, szenvedni.

Én ezt tudom, de azt is tudom, hogy én a lelkész sem a szegénynek, sem a gazdagnak, egyáltalában nem embereknek, hanem az igazság fejedelmének, az én

Uramnak a Jézus Krisztusnak a szolgálataira hívtam és esküdtem fel.

Csak az igazságot, melynek szeretetét az Isten belém oltotta és amelyre felesküdtem, követtem akkor, amikor említett prédikációimban a socialismusról beszélvén kijelentettem, hogy a szegénység elégedetlenségét zugolódását a gazdagok (már t. i. az ilyen gazdagok) szivtelensége, embertelensége, kegyetlensége idézte fel; és hogy a szocializmus a maga tiszta elveivel (de nem azokkal, amiket a nép keserves keresményéből heti 20 krajcáros befizetésekkel díjazott socialista szónokok a központból hirdetnek) teljesen jogosult mozgalom, mert annak célja (tiszta célja) a társadalmi elavult rend (lássa atyámfia! nem dicsőitem) félszegségeinek, igazságtalanságának felvilágosításokkal, meggyőzéssel, tehát békés uton megszüntetésével a szegénynek is tisztességes megélhetést, jogot, védelmet biztosítani a társadalomban, egyszóval a szocializmus célja is, mint az enyém, az igazság keresése. Az igazságot keresem és követem akkor, amikor most is kijelentem, hogy ha igaz az, amit a levélíró állít és más munkások is azóta mondtak előttem, hogy vannak ma is olyan gazdag emberek, nálunk is, másutt is, akik a cselédet, a munkást a leroskadásig dolgoztatják, éjszakánként alig 4—5 órai pihenés után naponként 18—20 órát szakadatlan munkában tartják, ételt pedig olyat adnak neki, amelyet a kutya se enne meg; e mellett a legiszonyubb szitkokkal illetik, sőt meg is verik, valósággal megkinozzák; ha mondom ezek igazak, de amit én nem vagyok képes elhinni egyetlen gazdag emberről is, — hátha mégis úgy van: akkor azt mondom, hogy ez Isten ellen való bűn, melyért az Isten bizonyosan megfizet nekik, amint megérdemlik.

Mikor pedig a levélíró azt mondja, hogy kevés ember van olyan, aki az ő

vagyonát becsületes uton szerezte, hanem valamikor (1884-ben) valami földosztásnál rövidítették volna meg a szegénységet, — erre nézve én ez utóbbinak utána jártam és azt a feleletet nyertem, hogy az nem igaz. Arra pedig, hogy becsületes uton nem lehet a levélíró szerint vagyont szerezni, azt mondom, hogy ezzel a mondással a szegények önmagukat szégyenítik meg. Mert az lehetetlen, hogy mint másutt megtörténik, itt Kisujszálláson is ne volna példa arra, hogy valaki szegénysorsból jó módba jusson. Bizonyosan van. Ha aztán tételként felállítjuk, hogy becsületes uton vagyont szerezni nem lehet: akkor a levélíró ítélete fogja sujtani a szegényeket, hogy t. i. nem becsületes emberek, mert képesek hamis uton is vagyont gyűjteni. Hanem hát ez nem úgy van. Vannak becsületes jó lelkű emberek a gazdagok közt is, vannak a szegények közt is. Bizonyosága a jobbmódu emberek jólelkének az emberbaráti szövetség létesülése. Lássa kedves atyámfia, a gazdag emberek épen úgy el vannak keseredve a szegények, a munkások ellen, mint ezek ő ellenök. Azt tartják, hogy alig van olyan szegény, aki érdemes volna a sajnálatra, a segítségre, mert úgy mondják — csak azt érzük el vele, hogy még úgy sem dolgozik, ha kap, mint eddig. Mégis kéresemre, buzdításomra beléptek többen, és még lépnek is. Igaz, hogy van olyan, amelyik meg haragszik rám, amiért ilyeneket csinálok. De mégis ők adnak. Nézze meg kedves atyámfia a »Szeretet« legutóbbi számát! Ott látja, hogy alapító tag (50 K.) van 14; évi 5 koronás 118. Ezek bizonyosan a jobbmóduak. Igaz, hogy ez is lehetne több is. De az évi 240 filléresekből van 78, az évi 120 filléresekből pedig van 16. Mit mutat ez?! Azt, hogy a jobbmóduak még is csak adnak a szegények segélyezésére ilyen uton is; ezenkívül meg a város és egyház fenntartásá-

nak a nagy része is inkább csak az 5 10⁰/₁₀-os adóikból telik. Ellenben az a kevésbé vagyonos osztály, amelynek tagjai emberi számítás szerint közelebb állnak ahhoz, hogy segélyre szoruljanak, ettől a szövetségtől, tehát a saját magán való segitéstől mondhatni teljesen visszavonta magát, mert ahol ezrekről van szó és lett csak 78, meg 16, az annyi mint semmi. Ide sajnálja és félti a papoktól, hogy magokra költik (ezt mondták a socialisták) azt a havi 5—10 krajcárt, de nem sajnálja és nem félti a heti 20 krajcárt keresves keresményéből beküldeni a »központba« azoknak, akiket sem a kisujszállási, sem a más helyi socialisták megszámlatni soha sem tudnak. A közte lakó papjáról felteszi, hogy lop, de akiről azt sem tudja: honnét jön és hová megy, az föltétlenül becsületes ember. . . . Szegény magyar nép!!....

Kedves atyámfia!! Vajon megfigyelte-e a mindennapi, a való életet, a gazdagokat urakat és szegényeket, mikor a gazda és uri osztályt nevezi g a z t á r s a d a l o m n a k (ezt a socialista szónokoktól tanulta, akik a heti 20 krajcáros befizetésekben utazgatnak, szónokolnak és 10—12 krajcáros szivarokat szivnak); a szegényekről, munkásokról, cselédekről pedig úgy gondolkozik hogy azok kivétel nélkül hibátlan becsületes emberek?! . . . Hát én is tudok erre egy két adatot szolgáltatni.

Ismeri kedves atyámfia azokat a dolgokat, amelyek a napnak minden szakában, de különösen kora reggel és késő este a kutak körül folynak; azokat a beszédeket, cselekedeteket, melyeket ott lehet hallani és látni; meg azokat, a mik a gépek mellett csépléskor történnek, a mikre csak kissé tisztességes érzésű ember is azt mondja, hogy szégyeli, hogy ő is ember-nevet visel, meg az az okatlan állatnál is alább való teremtés is azt mondja ma-

gáról, hogy ő is ember. Ugy tudom pedig, hogy a kutakra és csépléshez nem az »uri és gazda osztálynak« a leányai és feleségei járnak.

Tudok egy esetet (de van ám ilyen százával), mikor egy kis 13—14 éves leánynak van 4 frt. havi bére. Aztán mikor látja, hogy rá vannak szorulva, mert nincs cseléd, felesztendő mulva 5 frt. másik felesztendő mulva 6-ot követel. egy olyan háznál ahol nincs gazdálkodás, nem dolgozik egyebet, csak szobát takarít. Hát mondja atyámfia, egy 13—14 éves kis leány tud-e annyit dolgozni egy ilyen háznál, hogy 72 frtot és uri ellátást megérdemeljen!? Kigyelmed azt mondja a gazdáról, hogy azok a szegénynek utolsó csepp véréit is kiakarják szivni. Vajon hát az ilyen cseléd, munkás más egyebet tesz-e azzal az urral, gazdával!?

Mondja meg kedves atyámfia jó lelkiismerettel: Akadna-e olyan cseléd, vagy munkás ember (saját magát sem véve ki) aki olyan hűségesen, lelkiismeretesen, becsületesen dolgozna akkor, mikor napszámra dolgozik, mintha általában vállalt fel valami munkát; és olyan hűségesen dolgozna valaha gazdájának, vagy munkaadójának, mint önmagának; és olyan lelkiismeretesen gondozná, őrizné gazdájának a tulajdonát, mint a magáét!? . . . Csak annyit mondok erre, hogy aligha van több ilyen becsületes cseléd és munkás, mint Kigyelmed szerint becsületes gazda és ur.

Nagy a szegénység azt mondja Kigyelmed; — a betevő falatot alig képes a szegény ember családjának megkeresni. Ugyan mondja meg: Honnan van hát, hogy különösen leánycselédet a gazda és uri osztály nem kap? . . Százával csatangolnak a szegény leányok és élnek munkanélkül, erkölcstelen életet, de cselédet

Folytatás a mellékleten.

kapni nem lehet. Igérünk és adunk hihetetlen magas béreket, cseléd mégis alig akad; jóformán nincs uri ház, ahol minden hónapban újra meg újra a legnagyobb kétségbeeséssel ne volnának a cseléd hiány miatt. Ha pedig van, az erkölcstelenségével, dologtalanságával halálra keseríti a gazdát. De e mellett ott van az a felfordult világ, hogy egy szegény özvegy aszszonynak, aki 2 keze munkájával 4 gyermeket tart, előáll a 13–14 éves leánya, hogy neki 5 forintos cipőt vegyen, gombosat, mert annál alább nem megy a kutra!!

Hogy ezek és még sok ilyenek így vannak, azt le nem tagadhatja senki. — És én mégsem nevezem a szegényeket, a munkásokat, cselédeket kivétel nélkül gazdoknak, mint a levélíró a gazda és uri társadalmat. Sőt mondom, hogy még e romlott világban is van sok jó ember a szegények közt is (de a gazdagok közt is); vannak becsületes, hűséges jó munkások és cselédek (nekem is van kettő, a jó Isten áldja meg őket.) És habár nagyon sok ember, szegény és gazdag közt egyaránt, olyan a társadalomban, mint a fekély az emberi testen: én mégsem a munkásokat és cselédeket neveztem fekélyeknek, hanem azt az elmérgesedett, keserű állapotot, viszonyt, mely van a szegény és gazdag, a munkás, cseléd és munkaadó, gazda között. E viszornak a kérdése, rendezése, megoldása mivel úgy látszik lehetetlen: ezért ez mindjobban elmérgesedik épen mint a fekélyes seb. De ha a bajon valamiképp mégis lehetne segíteni, enyhíteni, ennek első és elengedhetetlen kelléke és feltétele az igazság elismerése mind a két oldalon; mert az igazság megismerését követni fogja a hibának megismerése, azt a méltányosság és kölcsönös engedékenység a szeretet által.

Ezt munkálom én minden beszédem-

mel, irásommal. És remélem, hogy lesznek sokan, ha előbb nem később, akik engem megértének.

Nagy István.

Szövetségünkről.

A »Szeretet« mult hónapi számában közölt kimutatás óta beléptek: alapító tagnak özv. Monoki Balázné, Márta Juliánna; pártfogó tagoknak: Szabó Kálmánné, Dr. Sáringer János; rendes tagnak: özv. Nagy Albertné. Viszont az első kimutatásban az eljárók tévedése folytán hibásan volt közölve az alapító tagok közt Rozsnyai Gusztávné; ő a pártfogó tagok sorába iratkozott. Bárány Sándor helyett is neje Bárány Sándorné az aláíró a pártfogó tagok közt.

Tájékoztatásul és bátorításul megemlítem, hogy az eddig jelentkezett tagok befizetései az alapító tagok díjainak 4^c/_o-os kamatával már 841 kor. 80 fillért jelent, mint évenként kiosztható segélyt.

Szükségesnek látom immár az egyesület szervezését. Nevezetesen az »Alapszabályok« II. Szakasz 5. §. b.) pontja értelmében megalakítandó 24 tagu intéző bizottságnak; továbbá a c) pont értelmében alakítandó női bizottságnak megválasztását.

Teljes tisztelettel kérem azért a »Szövetség«-nek minden tagját, sziveskedjenek a nevezett bizottságok megválasztása végett tartandó nagygyűlésen f. május hó 24-ik napján, vasárnap d. u. 5 órakor a főgymnázium tornatermében megjelenni.

Nagy István,

elkész a szövetség elnöke.

Templomunk.

Majdnem 30 ezer korona költséggel nagyjából rendbe hozattuk a templomot, öröm ránézni, s új tetőzete, szép tiszta falai hirdetik dolgainkat. Egy tisztas urinnővel utaztam valamelyik nap, ki midőn látta messziről a vonat ablakából a szép templomot, főgymnasiumot, a városházát, a takarékpénztárt, melynek jövedelméből a lakosság megterhelhetése nélkül polgári leányiskolát is tart fenn a város, meg aztán látta a szép koronakertet, meg a viruló Erzsébet-ligetet s beszéltem előtte a »Szeretet«-ről, meg az emberbaráti szövetségről: azt mondta, hogy ebben a városban szeretne élni s meghalni.

A szép templom vont a magára a figyelmét. Jaj de bizony hja van még a dolgoknak. Még belül a padok nincsenek rendben, a padlózat itt-ott rossz dirib-darab téglá, kívül az emelkedés téglázata rendezetlen, a vastag drót-kerítés izléstelen s egy sor nyírott bokorzat is jó volna, megékesítené mindez a városunk közepette álló szentek-szentjét. De nincs rávaló, a 30 ezer koronának is csak egyrészt tudtuk előteremteni. Karcagon már az új templomra s új lelkészi állásra is van alap, — nálunk még ez az egy templom is csak félig van rendben.

(Hejh Istenem! Be sokan hagyják vagyonukat nevető örökösökre, meg veszedő, perlekedő örökösökre! A vagyont szétszórják, széttépdesik, birót busitnak, fiskálistól-fiskálishoz futnak . . . s a vége az, hogy az örökhagyót is megátkozzák a sirjában a »hálás« örökösök.)

A róm. kath. lelkésznek pedig 44 ezer koronáért vett házat városunkban egy egri kanonok, s 120 ezer koronát tett le lelkészi fizetési alapnak; a róm. kath. új lelkésznek tehát épen annyi fizetése lesz, mint a két református papnak együtt. —

Budapesten meg 300 ezer koronát tett le egy református ember templomépítésre s kijelentette, hogy nevét ne mondják senkinek.

Vagyonos özvegyasszonyok! S ti Istentől földi javakkal megáldottak mindnyájan! emlékezzetek meg az Urnak házáról, félbe ne maradjon, a megjavítása a megépítése!

Kisujszállás népe! Ki 100 ezreket áldoztál iskoláért, városházáért, — az Urnak házáért el tudnád-e felejteni!?

De bár maradjon félbe a külső építés, ez kisebbik baj lesz; csak a belső templom, az a láthatatlan templom épüljön meg bennünk. Szentlélek templomai vagyunk mindnyájan!

T. I

Olvasó közönségünkhöz.

A Szeretet e mostani számának költségeit, sőt a júniusi számát is majd, ki tudjuk még fizetni. Azontul mi lesz? Legyen-é »Szeretet« vagy ne legyen? — Oda bizzuk kedves olvasóinkra. Ha segítenek, támogatnak: lesz; ha nem: meghal a »Szeretet« Kisujszálláson.

Kérve-kérjük, hogy tekintve azt a fontos hivatást, melyet e kis lap köztünk teljesít; tekintve, hogy e kis lap Kisujszállásnak dicsekedése volt, ne vonják meg tőle kedves olvasóink támogatásukat, járuljanak hozzá fenntartásához: minden fillért köszönettel fogadunk. Megirtam a legelső számban: Ha nem fu a szél, megáll a szélmalom! A »Szeretet« kéri az olvasók szeretetét.

